

Wokół wsparcia społecznego. Wsparcie społeczne na rzecz dzieci i młodzieży poprzez niepubliczne placówki dziennego pobytu, red. ks. J. Swęd, ks. W. Woźniak, Michalineum, Warszawa 2003, ss. 250.

Książka niniejsza zawiera materiały z konferencji nt. *Wsparcie społeczne na rzecz dzieci i młodzieży* poprzez niepubliczne placówki dziennego pobytu. Konferencja ta odbyła się 13 listopada 2002 r. w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Treść tej książki należy uznać za pedagogiczną, ale przede wszystkim wchodzi ona w zakres pedagogiki chrześcijańskiej. Książka porusza również zagadnienia psychologiczne, chociażby w artykułach prof. K. Ostrowskiej i ks. dr. Waldemara Woźniaka.

Recenzowana praca uzupełnia niedobór, jaki występuje w polskiej literaturze psychologiczno-pedagogicznej, w zakresie działań prowadzonych poprzez niepubliczne placówki dziennego pobytu. Znaczenie praktyczne natomiast teże publikacji dotyczy funkcji integracyjnej tego bardzo złożonego środowiska wychowawczego.

Książka składa się z trzech części – naukowej (s. 25–82), pragmatycznej (s. 83–212) i dyskusji panelowej. W części naukowej znajdują się cztery artykuły. Profesor Wiesław Theiss (UW) przedstawia historyczno-teoretyczny szkic pedagogiki opiekuńczej w Polsce. Profesor Krystyna Ostrowska (IPSiR UW) poszukuje odpowiedzi na pytanie – jakiego wsparcia potrzebuje młodzież? W swoim artykule zamieszcza interesujący poznawczo podział profilaktyki psychospołecznej na – inspirację, wsparcie społeczne, augeryzację. Książd dr Waldemar Woźniak (UKSW) poruszył problematykę psychologicznych elementów (metod) resocjalizacji. Wymienia takie metody, które można realizować bez dużych nakładów finansowych, co jest niezmiernie ważne w przypadku niepublicznych placówek, gdyż ich baza materialno-finansowa jest raczej uboga. Do metod tych zalicza: umiejętność komunikacji, psychoterapię Gestalt, narrację, technikę dla ofiar przemocy. Książd dr Czesław Kustra (UMK) podjął niezmiernie ważny temat wychowania aksjologicznego.

W części drugiej książki – praktycznej – zaprezentowano różne formy pracy z młodzieżą różnie przystosowaną społecznie: 1) salezjański program wychowawczo-duszpasterski; 2) powściągliwość i praca – program ks. Bronisława Markiewicza; 3) Centrum Młodzieży u Siemachy w Krakowie; 4) Akademia Młodzieżowa – Lublin i okolice; 5) Międzynarodowe Dzieło Kolpinga; 6) Domostwo Amigoniańskie – Lublin; 7) Kluby Ośmiu Wspaniałych – młodzieżowy wolontariat, wychowanie przez pracę i pomoc słabszym.

Każdy zaprezentowany program wychowawczy nadaje się do bezpośredniej realizacji. Programy te mogą stać się podpowiedzią w naszej pracy pedagogicznej. Odznaczają się one właściwą aksjologią (a w tym klaryfikacją wartości), przejrzystością celów i zasad wychowawczych, chrześcijańskim stylem wychowania.

Nie sposób w tak krótkiej prezentacji omówić teraz każdy z powyższych programów z osobna. W tym miejscu chciałbym jedynie przytoczyć fragmenty dwóch recenzji o programie „Akademia Młodzieżowa” (s. 165–166).

„System wychowawczy Fundacji opiera się na przesłankach wynikających z personalizmu chrześcijańskiego i w swoich celach wychowania umieszcza wyraźnie wartości religijne i patriotyczno-obywatelskie, przy czym wartości religijne są zakorzenione w normach i zasadach religii

katolickiej. Wychowanie religijne jest rozumiane w sposób »klasyczo-tradycyjny«, związany z instytucjonalną działalnością Kościoła. Modlitwa, kult Świętych, praca nad sobą, samodyscyplina – stanowią podstawowe elementy tego systemu” (prof. dr hab. Anna Przeclawska, Kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej UW, Warszawa, 20 X 2000 r.).

Oto fragment drugiej recenzji: „Założone cele pracy wychowawczej – zarówno w teorii jak i praktyce – są realizowane, co sprzyja wszechstronnemu i harmonijnemu rozwojowi osoby ludzkiej, która jest prowadzona ku horyzontowi dobra, prawdy i piękna. Można przypuszczać, że hasło: *Bóg, Honor, Ojczyzna* nie jest pustym dźwiękiem, ale stanowi żywą treść dnia codziennego wszystkich wychowanków i wychowawców” (prof. dr hab. M. Śnieżyński, Akademia Pedagogiczna, Kraków, 30 III 2000 r.).

Podobne recenzje można by napisać, moim zdaniem, o każdym programie zaprezentowanym w tej książce. Ze względu na walory recenzowanej pracy zbiorowej, chciałbym ją polecić wszystkim (m.in. pedagogom, psychologom, katechetom, duszpasterzom), którym zależy na chrześcijańskim wychowaniu młodzieży różnie przystosowanej, w tym młodzieży zagrożonej. Młodzież dobrze przystosowana znajdzie natomiast w niniejszej pracy treści mogące być pomocą w procesie samowychowania.

ks. Stanisław Dziekoński
Wydział Teologiczny
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
Warszawa

Krzysztof Paczos MIC, *Zwierzę rozumne. Zagadnienia podstawowe z filozofii niższych warstw duszy ludzkiej. Perspektywa Arystotelesa i św. Tomasza*, Gdańsk 2004.

Krzysztof Paczos MIC, *Niewiele mniejszy od aniołów. Zagadnienia podstawowe z filozofii wyższej warstwy duszy ludzkiej. Perspektywa Arystotelesa i św. Tomasza*, Gdańsk 2005.

Krzysztof Paczos MIC, *Równy aniołom. Zagadnienia podstawowe z teologii duszy ludzkiej. Perspektywa św. Tomasza*, Gdańsk 2005.

Dzieło K. Paczosa, zawarte w trzech odrębnych woluminach, stanowi spójną całość zarówno tematyczną, jak i wydawniczą. Prezentuje bogatą problematykę antropologiczną, bazującą na poglądach dwóch mistrzów w dziedzinie filozofii: Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu. Przedstawia też szereg własnych i nowatorskich rozwiązań autora w zakresie metafizologii, czy wręcz metanauki oraz filozofii i teologii tomistycznej. Jest swoistym wykładem realizmu, wspartym na klasycznej metafizyce bytu i antropologii broniącej jedności duszy i ciała człowieka. Odpowiada na potrzebę sensu i racjonalnych wyjaśnień we współczesnej kulturze. W wierze upatruje cel ostatecznych dążeń i ludzkich oczekiwań.

Tom pierwszy, zatytułowany *Zwierzę rozumne*, składa się z przedmowy, sześciu rozdziałów i dodatku. Przedmowa wydaje się esencją zasadniczych poglądów autora. Tutaj czytelnik ma okazję zapoznać się z relacją zachodzącą między metafizyką a antropologią. Drugą K. Paczos uważa za wtórną wobec pierwszej, uznając metafizykę za pierwszą i zasadniczą naukę filozoficzną. Autor próbuje dociec, dlaczego jest tak wiele różnic w uprawianiu filozofii w ciągu dziejów i przedstawia paradygmat tłumaczący ten niewątpliwый fakt. Posługując się zasadą Arystotelesa: *quidquid recipitur ad modum recipientis recipitur*, wyjaśnia, że istnieją różne sposoby odczytywania i opisywania